

MINÚCIES

Les indiscrecions de Thomas Mann

JORDI LLOVET

Thomas Mann va deixar escrit al seu testament que no volia que els seus diaris es publicassin fins vint anys després de la seva mort: volia protegir la intimitat de moltes persones que hi citava i no volia que certes indiscrecions possessin en perill la seva fama. Els diaris van començar a aparèixer en la llengua original l'any 1976.

Els lectors de seguida van adonar-se que aquells diaris tenien un interès escàs: Mann hi parla sobretot dels seus mals de panxa i altres incomoditats, del problema que tenia per trobar calçotets ni massa grans ni massa petits adequats als seus atributs, els puros que fumava abans de ficar-se al llit, els esmorzars amb ous passats per aigua, els passejos amb la seva dona o amb el gos, les visites, els viatges que feia i moltes altres petites coses. Coses més importants, com la seva crítica als polítics de la República o l'ambigüitat amb què va considerar la qüestió jueva abans de l'Holocaust, no van quedar prou reflectides en els seus diaris; sí, amb cautela, la seva passió pels joves (l'eros dòric), extrem que la seva dona intuïa, possiblement, abans i tot de casar-se amb ell. No és pecat.

Per això hem de celebrar que Colm Tóibín, que va viure a Barcelona entre el 1975 i el 1978, hagi escrit un llibre, *El mag* (Amsterdam/Lumen), en què omple, amb tots els documents i biografies que ha consultat, les llacunes que Mann va deixar en els seus diaris per prudència, per vergonya o per covardia.

Entre aquests temes, atesa l'homosexualitat desinhibida de Tóibín, aquest no oblida, ans al contrari, presentar-nos nuament les passions amagades de Thomas Mann: per exemple, el fet que la història de Tazio narrada a *La mort a Venècia*, cosa que ja se sabia, procedeix d'una passió viscuda per ell mateix, un any abans, també al Grand Hotel des Bains, al Lido. No

GETTY

hi manca, per amor d'objectivitat, l'oscil·lant pensament de Mann en matèria política: només va dedicar una línia a l'ascens de Hitler al poder, i no gaire comentaris més sobre els avatars i barbaritats de la Guerra Mundial.

Tot i que ja disposem de mitja dotzena de biografies de Thomas Mann en diverses llengües, aques-

ta biografia novel·lada de Tóibín humanitza pròpiament la persona de l'escriptor alemany, respecta –no pot ser d'altra manera– l'obra literària immensa de l'escriptor, però també ens explica, amb més claredat que no va fer-ho Mann, els deficiències de la seva llarga vida i les contradiccions del seu pensament polític. ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

JAVIER PÉREZ ANDÚJAR

De Mark Twain a Ry Cooder i Taj Mahal

El millor que es pot fer a la vida és tocar l'harmònica. Això ho saben els rodamons des dels temps de la Gran Depressió. Una harmònica és el bitllet de tren de qui no pagarà mai per anar en ferrocarril. Els antics *bluesmen* imitaven amb l'harmònica el soroll de les màquines i el ritme de la velocitat. Es tractava d'un instrument realista, que copiava de la vida a la manera stendhaliana. El blues és literàriament un estil figuratiu, relata biografies, fets, històries... El piano, per la seva banda, tira més cap a l'abstracció. També és cert que l'harmònica està lligada a la boca, es toca com si es parlés, i que el piano és l'instrument dels artistes, dels qui s'expressen amb les mans.

En l'èpica d'aquells *bluesmen* itinerants, la qual surt en llibres com les memòries de Woody Guthrie (*Rumbo a la glòria*, Global Rhythm, 2014), l'únic lloc d'un desplaçat per la fama, o per la sequera, o per l'atur, o d'un rodamon, es trobava a les seves sabates, i ningú d'aquests no posseïa més que allò que pogués portar a la butxaca. De vegades, hi havia una harmònica. D'això tracta el darrer disc que han fet Taj Mahal i Ry Cooder (*Get on board. The songs of Sonny Terry & Brownie McGhee*, Nonesuch Records, 2022). D'aquelles cançons que interpretaven Terry (amb l'harmònica) i McGhee (amb la guitarra), i que parlaven dels temps difícils. Han tornat els temps difícils, però la manera de tocar s'ha perdut. Aquest tipus de folk i blues es feia des de l'adversitat. Steinbeck va novel·lar-la colpidorament a *El raïm de la ira* (Edicions 62, 1993). I a *Tortilla Flat* (Cruïlla, 1997), va contar amb irònica complicitat la malastrugança dels rodamons i dels mandres professionals; feia la impressió que presenciàvem la vida adulta de Tom Sawyer i de Huckleberry Finn. Molts d'aquests, herois i dissortats, són els protagonistes de les cançons de Terry & McGhee.

Els viatgers del *Midnight Special*, que a la nit il·luminava les cel·les al seu pas davant la presó, o John Henry, el treballador afroamericà de les vies de ferrocarril que va sacrificar la seva vida per salvar el lloc de treball dels seus companys... El disc es tanca amb l'himne religiós dels esclaus, *I shall not be moved*. Aquí el va interpretar sovint Xesco Boix. En diuen nostàlgia, però és consciència. ♦♦

Quins plans tens per a aquest estiu?

Explora el món amb les millors guies de viatge en català, disponibles a la botiga online de l'ARA.

Aconseguir les guies a la botiga web de l'ARA per 12,75 € cadascuna
<https://botiga.ara.cat/>

ara